

ADVOKATFIRMAET
BRATH

TEMABREV OM STIFTELSE

NR. 6 (2025)

BETALINGSPROBLEMER, REKONSTRUKSJON
OG KONKURS I STIFTELSE

Betalingsproblemer, rekonstruksjon og konkurs i stiftelser

Betalingsproblemer

Stiftelser kan, som alle andre, oppleve økonomiske vanskeligheter. Situasjonen kan være forbigående eller varig. Forbigående vanskeligheter vil stiftelsen selv, eventuelt med bistand av bank, eksterne rådgivere eller andre, kunne håndtere. Varige vanskeligheter derimot, vil forutsette mer grunnleggende tiltak.

Det er bare stiftelsen *selv* som er ansvarlig overfor stiftelsens kreditorer; stiftelsen er på samme måte som et aksjeselskap et selvstendig rettssubjekt, ingen andre kan holdes ansvarlig for stiftelsens økonomiske forpliktelser, ei heller oppretter av stiftelsen. Ett unntak her er personlig erstatningsansvar som styremedlemmer og ledelsespersoner kan pådra seg dersom de opptrer uaktsomt, altså det såkalte *styreansvaret*.¹ I noen mer spesielle tilfeller vil det, både ved etablering av aksjeselskaper og av stiftelser kunne oppstå spørsmål om realiteten i selskaps- eller stiftelsesdannelsen. Dersom etableringen er å regne som pro forma vil personene bak etableringen kunne holdes ansvarlig overfor kreditorer som har stolt på selskapets eller stiftelsens realitet (Jf. Rt 1988 s. 1409, HR-2016-175-U. Endelig kan stiftelsens oppretter eller andre unntaksvis ha stilt personlige garantier for stiftelsens forpliktelser helt eller delvis.

Hvordan man vurderer stiftelsens økonomiske situasjon vil ha sammenheng med en rekke ulike forhold. Det kan være helt konkrete utfordringer i stiftelsen selv, eller generelle markedsmessige, nasjonale eller internasjonale makroøkonomiske utfordringer som rammer stiftelsen. Økonomiske problemer som følge av forsinkelser eller andre midlertidige forhold vil vanligvis ikke gi grunnlag for varig endrede driftsforutsetninger; situasjonen vil over tid forbedre seg, og man er tilbake på det tidligere sporet. I slike tilfeller vil man kunne trå vannet i påvente av bedre tider. Mer inngripende hendelser, enten de er enkeltstående eller omfatter hele stiftelsens driftsmodell og dermed rokker ved dens evne til å oppfylle formålet, forutsetter imidlertid at styret og administrasjonen gjør nærmere vurderinger og iverksetter tilstrekkelige tiltak.

Forbigående vanskeligheter kan kreve utsettelse på låneforfall eller andre endringer i inngåtte avtaler. Det kan være at ansatte må permitteres, husleieavtaler må reforhandles, planlagte innkjøp må utsettes eller kanselleres, arrangementer og planlagte aktiviteter må reduseres eller skrinlegges etc. Styrets plikt til å iverksette slike tiltak kan følge av stiftelsesloven § 18 som bestemmer at stiftelsens kapital skal forvaltes på en «forsvarlig» måte. I dette ligger forutsetningsvis at kostnadene med drift og administrasjon av stiftelsens virksomhet, kostnader og risiko må stå i rimelig forhold til stiftelsens kapitalgrunnlag og inntektsstrøm, til enhver tid.

Rekonstruksjon

Det vil i en del tilfeller av mer varige økonomiske vanskeligheter være hensiktsmessig, eller nødvendig, å forhandle med stiftelsens kreditorer. Det kan være aktuelt i forkant av etablering av ny gjeld, typisk inngåelse av avtaler som forutsetter at stiftelsen skal kjøpe på kreditt, eventuelt utvidelse av kredittfasiliteter i bank, eller at stiftelsen allerede har pådratt seg gjeldsansvar og det ikke er midler til betaling ved terminforfall. Slik dialog og eventuelt forhandlinger kan være uformelle og kan føres direkte mellom stiftelsens styre eller daglig leder og én eller flere av kreditorene. Dette betegnes ofte som private gjeldsforhandlinger. Alternativt kan forhandlingene formaliseres.

Rekonstruksjonsloven gir en skyldner anledning til å fremsette begjæring til tingretten om åpning av rekonstruksjonsforhandlinger. Vilkåret for iverksettelse av rekonstruksjon etter begjæring fra skyldneren er at retten finner at skyldneren har eller i overskuelig fremtid vil få, «alvorlige økonomiske problemer», jf. rekonstruksjonsloven § 2 første ledd første punktum. Terskelen for å få åpnet rekonstruksjon er relativt lav. Lovgiver har ønsket at skyldneren skal kunne innlede formaliserte forhandlinger med sine kreditorer mens det fremdeles er tilgjengelig likviditet, jf. Prop. 75 L (2019–2020) s. 6. Slik vil mulighetene til å etablere enighet om, og ikke minst kunne gjennomføre, en løsning på problemene, være større enn etter de tidligere reglene i konkursloven § 1 a. som forutsatte at skyldneren var «illikvid», og altså ute av stand til å dekke sine fordringer etter hvert som de forfalt, for at gjeldsforhandlinger kunne iverksettes. Erfaring har vist at i slike situasjoner er det ofte for sent å finne grunnlag for videre forsvarlig drift når illikviditet først har inntruffet. Det er kanskje ikke så praktisk, men også skyldnerens kreditorer kan fremme begjæring om at skyldneren skal tas under rekonstruksjon. I så tilfelle vil vilkåret for iverksettelse av rekonstruksjon være at skyldneren er illikvid, jf. rekonstruksjonsloven § 2 første ledd annet punktum.

Hensikten med rekonstruksjon er å unngå konkurs og at virksomheten kan fortsette driften, samtidig som kreditorene får en bedre løsning enn ved en konkurs. Dette gjøres ved å reforhandle gjeld og reorganisere virksomheten for øvrig. Tingretten oppnevner en rekonstruktør (ofte en advokat med erfaring innen insolvensrett) som leder prosessen. Det vil vanligvis også oppnevnes et kreditorutvalg som representerer kreditorenes interesser. Når rekonstruksjon åpnes, får virksomheten midlertidig beskyttelse mot tvangsinndrivelse og konkursbegjæring fra kreditorene. Slik får skyldner tid og rom til å forhandle frem en rekonstruksjonsplan som beskriver hvordan gjelden skal håndteres, typisk gjeldsreduksjon (kreditorene aksepterer å få mindre enn det opprinnelige kravet), avdragsordninger (utsettelse eller nedbetaling over tid), kapitaltilførsel (f.eks. fra nye investorer) og salg av eiendeler eller annen form for omstrukturering av virksomheten. Rekonstruksjonsplanen må godkjennes av kreditorene. Det kreves normalt at minst 50 % av kreditorene (målt i antall og beløp) stemmer for planen. Hvis planen godkjennes, blir den bindende for alle kreditorer. Hvis det ikke oppnås en frivillig løsning med kreditorene kan det gjennomføres en tvangsakkord, der kreditorene pålegges å akseptere en løsning dersom nærmere bestemte flertallskrav er oppfylt. Dersom rekonstruksjonsplanen gjennomføres, kan virksomheten fortsette. Omvendt, dersom rekonstruksjonen mislykkes, vil det normalt bli åpnet konkurs, jf. rekonstruksjonsloven § 58 første ledd.

Konkurs

Dersom stiftelsens gjeld er større enn verdien av stiftelsens eiendeler og stiftelsen over tid ikke klarer å betale sine fordringer etter hvert som de forfaller, vil stiftelsen være insolvent. Er stiftelsen insolvent, vil vilkårene for åpning av konkurs være oppfylt, jf. konkursloven § 61. Retten skal da enten åpne konkurs, dersom dette begjæres av stiftelsen selv eller av en kreditor, jf. konkursloven § 60.

Konkursåpningen innebærer at kreditorene beslaglegger alle stiftelsens eiendeler som kan omgjøres i penger, jf. dekningsloven § 2-2. Konkursboet har også anledning til å reversere betalinger og andre disposisjoner foretatt før konkursåpningen. Dette omtales gjerne som «omstøtelse» og innebærer at mottaker av betaling eller gave som skjer forut for konkursåpning må levere dette tilbake til boet. Reglene om omstøtelse fremgår av dekningsloven kapittel 5.

Stiftelsens styre representerer stiftelsen under konkursbehandlingen, jf. konkursloven § 108, og disse personene har blant annet plikt til å bistå bostyrer med å skaffe opplysninger til bruk for bobehandlingen (konkursloven § 101). Disse personene kan få pålegg av bostyrer om å delta i rettsmøter under bobehandlingen, i loven kalt «skiftesamlinger» (konkursloven § 103).

Alle som underlegges konkursbehandling skal registreres i konkursregisteret. Slik registrering skal også omfatte styremedlemmer og daglig leder i en juridisk person, herunder stiftelse, som tas under konkursbehandling, jf. konkursloven § 144.

Konkurs gjennomføres ved at retten oppnevner en bostyrer som sammen med et bostyre bestående av representanter for kreditorene og stiftelsens ansatte, skal registrere og realisere eiendelene samt fordele verdiene blant kreditorene i henhold til reglene om dette i dekningsloven kapittel 9. Bostyrer skal videre blant annet kartlegge formuesforvaltningen i den konkursrammede virksomheten samt avklare hvorvidt det har skjedd omstøtelige, erstatningsbetingende eller straffbare disposisjoner. Endelig skal bostyret vurdere om og eventuelt foreslå for tingretten, at styremedlem eller daglig leder i den konkursrammede virksomheten skal underlegges konkursskarantene, jf. konkursloven § 142. Reglene om konkursskarantene gjelder for blant annet aksjeselskaper og for stiftelser. Dersom ett eller flere av stiftelsens styremedlemmer eller dens daglige leder med skjellig grunn mistenkes for en straffbar handling i forbindelse med konkursen eller den virksomhet som har ført til insolvensen, eller det må antas at vedkommende på grunn av uforsvarlig forretningsførsel er uskikket til å stifte et nytt selskap eller en ny stiftelse eller å være styremedlem eller daglig leder (administrerende direktør) i et slikt selskap eller en slik stiftelse, vil vedkommende kunne underlegges karantene fra slike verv i to år. Det vil vanligvis innebære at man ikke kan etablere selskap eller stiftelse, og heller ikke kan tiltre slike verv, i denne perioden. Retten kan også fjerne vedkommende fra andre eksisterende verv. Kjennelsen om konkursskarantene registreres i Konkursregisteret, jf. konkursloven § 144.

Konkursbehandlingen er ferdig når retten har avsagt kjennelse om fordelingen av alle realiserte verdier, verdiene er fordelt og retten har avsagt rettskraftig avslutningskjennelse, jf. konkursloven § 137.

Etter at konkursbehandlingen av en stiftelse er ferdig skal dette registreres i Konkursregisteret, jf. konkursloven § 138. På samme måte som for aksjeselskaper skal stiftelser som har gjennomgått konkursbehandling, og denne er ferdigstilt, slettes i Brønnøysundregistrene. Tidligere var det noe uklart hva som skulle skje med alminnelige stiftelser etter avsluttet konkursbehandling, men dette ble avklart ved lovendringslov 30.04.2021 nr. 28 som likestilte alle typer stiftelser med aksjeselskaper på dette punkt. Stiftelsen vil etter slettingen i Brønnøysund også slettes i Stiftelsesregisteret, og vil, for de fleste praktiske formål, etter dette opphøre å eksistere. Likevel kan det i noen sammenhenger fremdeles kunne knytte seg rettigheter og plikter til stiftelsen som sådan.

Vennlig hilsen
Henning Brath
Henning Brath
advokat